

Posudek oponenta

na bakalářskou práci Andrey Hubertové

Vliv intonačního rozpětí na vnímání afektivní valence u dvou věkových skupin dětí

Předkládaná bakalářská práce Andrey Hubertové tematicky navazuje na některé dřívější výzkumy tzv. afektivní prozodie, tj. těch zvukových charakteristik řeči, které se spolupodílejí na vyjádření určitého citového rozpoložení mluvčího, resp. jeho postoje k obsahu výpovědi, a klade si za cíl přispět prostřednictvím experimentální sondy k objasnění role jednoho z tradičně diskutovaných akustických korelátů různých afektivních stavů mluvčího – intonačního rozpětí – při detekci těchto stavů ze strany posluchače. Tím, že pro svůj experiment zvolila dvě skupiny respondentů – děti v předškolním věku a mladší školáky – rozšiřuje diskutovanou problematiku o možnost sledovat její vývojový aspekt. Vzhledem ke skutečnosti, že daná výzkumná oblast není doposud spolehlivě popsána, je předkládaná práce na poli současného fonetického bádání tematicky aktuálním příspěvkem.

Práce je členěna do sedmi oddílů, přičemž po úvodu (který je samostatným oddílem) následují tři oddíly teoretické, dále v samostatných oddílech popis metodologie výzkumu, přehled výsledků a diskuze. V souladu s oborovými zvyklostmi nechybí abstrakt v českém i anglickém jazyce, přehled klíčových slov a odkazy na použitou literaturu.

V úvodu autorka nejprve krátce konstatuje úlohu prozodie v mezilidské komunikaci coby nositelky různých typů informací, přičemž nezapomíná ani na její funkci v ontogenezi řeči; následně přechází k jejímu významu při zkoumání afektivních stavů a zasazuje tuto problematiku do širšího interdisciplinárního rámce. Vytýčuje si cíl práce a seznamuje čtenáře s tématy jednotlivých oddílů.

V navazujících teoretických kapitolách se postupně zabývá problematikou intonace a intonačního rozpětí (které je stěžejní proměnnou v jejím vlastním experimentu), vybranými ontogenetickými aspekty (přičemž se opět soustředí zejména na období relevantní z hlediska její studie) a konečně rekapituluje současný stav výzkumu afektivních stavů, přičemž se nebojí poukázat na některá problematická místa.

Diskutovaná tematika a výběr studií jsou z hlediska navazující empirické části práce relevantní, výklad má logickou strukturu a pro prezentovaný experiment tak poskytuje solidní teoretické zázemí. Autorka prokázala schopnost s odbornou literaturou pracovat a prezentovat poznatky v tematicky koherentních, logicky navazujících celcích. Drobná připomínka se týká místy chybějících odkazů na konkrétní zdroje (např. ve druhém odstavci úvodu, na str. 9: „*Mnohé studie osvojování řeči potvrzují...*“, dále např. poznatky shrnuté v oddíle 3.1), jež by bylo v rámci obhajoby vhodné doplnit.

Metodika autorčina vlastního – důmyslně vystaveného – experimentu, shrnutá v pátém oddíle, poskytuje dostatečné množství informací pro případnou replikovatelnost studie, což je v souladu s dnešními konvencemi. V logickém pořadí je zde popsán celý průběh přípravy a vlastní realizace percepčního experimentu. Autorka komentuje některá rozhodnutí, která bylo třeba v průběhu příprav udělat, a věcně je zdůvodňuje.

Šestý oddíl přináší přehlednou a srozumitelnou prezentaci výsledků experimentu. Při úvahách nad získanými daty autorka systematicky postupuje od obecnějšího ke konkrétnějšímu a poctivě se zamýšlí nad možnými vlivy různých proměnných. Chvályhodná je vizualizace zjištěných trendů v grafech (až na drobné výjimky přehledných a důkladně popsaných) a ověření jejich statistické významnosti pomocí příslušných výpočtů.

V závěrečné diskuzi autorka nejprve rekapituluje svá zjištění a následně velmi racionálně zvažuje možné faktory, které mohly výsledky ovlivnit. Svá pozorování vztahuje k poznatkům z teoretické části práce, což přispívá ke koherenci celého textu. Sympatické je i zamyšlení nad možnými omezeními experimentu a konkrétní návrhy, jak by se na něj dalo navázat.

Po obsahové stránce lze práci považovat za cenný příspěvek na poli fonetického bádání. Kladně hodnotím zejména autorčinu invenci při zpracování dat a následnou diskuzi nad zjištěnými výsledky, ze které je patrná její schopnost kritického, střizlivého úsudku. Závažnější výtka mám k proměnlivé, celkově nižší, jazykové úrovni práce. V textu nacházíme neobratné formulace (v důsledku čehož je hůře čitelný), užití chybného pádu či čísla (např. hned v abstraktu genitiv místo nominativu „*Výsledky korespondují s (...) závěry, že intonačního rozpětí je jen jedním z mnoha akustických korelátů (...)*“, v prvním odstavci úvodu „*vodítka, jenž napovídají*“ místo správného „*jež napovídají*“ apod.), poměrně časté jsou bohužel i zjevné překlepy (chybějící diakritika, chybějící mezery mezi slovy, zjevná chyba v tabulce 5.10 na str. 35 týkající se maximálního věku respondentů v kategorii 8-11 v letech).

Pro účely obhajoby navrhuji, aby se autorka podrobněji zamyslela nad možným vlivem postojů respondentů k sémantickému obsahu výpovědi na jejich úsudky ve smyslu pozitivní/neutrální/negativní. Daná otázka je sice diskutovaná v oddílu 6.6 předkládané práce, popis však zde působí poněkud zkratkovitě. (Např. proč jsou v grafu 6.13 zahrnuty pouze některé z vět?)

Závěrem shrnuji, že předkládaná bakalářská práce Andrey Hubertové je podnětným příspěvkem k výzkumům v dané oblasti a svým obsahem i rozsahem splňuje požadavky kladené na závěrečné práce bakalářského studia a jako takovou ji doporučuji k obhajobě. Vzhledem k obsahovým kvalitám práce a spíše formální, snáze napravitelné, povaze nedostatků navrhuji předběžné hodnocení **v ý b o r n ě a ž v e l m i d o b ř e**.

V Praze dne 16. 6. 2018

.....
Mgr. et Mgr. Martina Černá
Fonetický ústav FF UK